

Haziran Ayında Gökyüzü

Alper Ateş

Venüs'ü Gözlemek İçin Güzel Bir Ay

Bu ay uzun bir süredir göremediğimiz gezegenler, izlenebilecek konumlara ulaşıyorlar. Artık bu aydan sonra Güneş sisteminin Jupiter dışındaki diğer üyelerini de görebileceğiz. Gece boyunca çıplak gözle izlenebilecek olan Jupiter'i saymazsak diğer gezegenler ya Güneş batır batmaz batır; ya da Güneş doğmadan önce doğu ufku üzerinde olacaklar. Bu yüzden parlak gezegenleri seyredebilmek için akşamüstü hava kararmadan veya sabah erken saatlerde kalkıp herkes uyurken gökyüzünü taramak gerekiyor.

Çıplak gözle gökyüzünü seyredenler için dört güzel hedef var. Bunlardan ilk ikisi akşamüstü görünen Merkür ve Venüs.

Güneş battıktan sonra batı ufku üzerinde parlak yıldızlar gibi görülecek olan Merkür ve Venüs, kaçırılmaması gereken hedefler. Merkür, ay başında batı ufkundan yüksekte olacak. İlerleyen günlerde yavaş yavaş ufuka yaklaşarak 19-20 Haziran'dan itibaren görülemez olacak. Venüs ise her akşamüstü batı ufku üzerinde "Akşam Yıldızı" olarak görülecek. Venüs'ü 10x50 veya 20x50'lik arazi dürbünleriyle izlerseniz, bir disk şeklinde olduğunu göreceksiniz. İlerleyen günlerde gözünüz sürekli Venüs üzerinde olsun. Çünkü günler geçtikçe Venüs, tıpkı Ay gibi evre değiştirerek hilal halini alacak.

Venüs'ün, ufuk üzerindeki parlak görüntüsü, çoğu zaman gök cisimlerini tanımayan-

lar için şaşırtıcı oluyor. Hatta, kimi zaman uçandaire olarak algılanıyor. Bu yaz büyük olasılıkla bol miktarda uçandaire görüldüğüne dair yazılar okuyacağız veya haberler duyacağız. Şimdiden uçandaire diye bir şey olmadığını belirtmekte yarar var. UFO görmek isteyenler, bu umutla gördükleri her şeyi UFO olarak yorumluyorlar. Özellikle ilgi çekmek isteyen basın ve yayın organları, bu tür haberleri, parlak resimlerle süsleyerek yayınlıyorlar. Bu amaçla akla hayale gelmeyecek saçmalıklar ciddi olaylar gibi değerlendiriliyor. Venüs'ün parlaklığı karşısında UFO meraklıları - İşte bu sefer gördüm diyerek ortalığı birbirine katıyorlar. Fakat bu olayların inanılacak hiç bir yanı yok.

Diğer iki hedef Mars ve Satürn, sabaha karşı yükseliyor. Bu iki gezegeni uzun süredir Güneş'in arkasında kaldıklarından göremiyorduk. Haziran ayının ortasında sabaha karşı 3 civarında doğu yönünde yükselen Mars, çıplak gözle parlak kırmızı bir yıldız benziyor. Bir dürbün ile izlendiğinde, Mars'ın diğer yıldızlar gibi tek bir noktacak değil de kırmızı bir yuvarlak olduğu seçilebilir. Satürn ise sabahın erken saatlerinde güney doğu yönünde görülebilir. Satürn bilindiği gibi çok ilginç bir halka sistemine sahip. Elimizde iyi bir araç olmadığı sürece bu halkaları göremiyoruz. Satürn'ü ararken halkaları hiç düşünmeden yalnızca turuncu, parlak bir yıldız arayın.

Haziran ayında, çok ilginç çekiç gök olayları gerçekleşmeyecek.

1 Haziran'da Satürn, Ay'ın 7 derece güneyinde olacak. 6 Haziran sabahı ise sabaha karşı Mars, küçülmekte olan Ay'ın hemen güneyinde izlenebilir. 19 Haziran'da Jupiter, dolunay evresine yaklaşmakta olan Ay'ın hemen kuzeyinde olacak.

Ay'ın ilk günü son dördün evresinde olan Ay, 9 Haziran'da Güneş'in önünde olacak. 13 Haziran'dan başlayarak her akşamüstü Ay, batı ufku üzerinde görülebilir. 13-16 Haziran tarihleri arasında Ay'ı gözlemenin ilginç yanı, Ay'ın nasıl hilalden ilkdördün evresine geçtiğini görmek olacak. Ay'ı izlemeyi sürdürürseniz, 23 Haziran akşamı dolunay halini aldığını görebilirsiniz. Bu arada Ay'ın evre değiştirmesinin ani bir olay olmadığını, yavaş yavaş gerçekleştiğini hatırlayalım. 23 Haziran'ı izleyen gecelerde Ay, yavaş yavaş küçülecek. 30 Haziran'da tıpkı 1 Haziran'da olduğu gibi sondördün evresinde olacak. Bu sırada Satürn, Ay'ın güneyinde yer alacak.

Bizim açımızdan en önemli gök olayı, 21 Haziran günü Güneş'in İkizler burcuna girmesiyle yaz mevsiminin başlaması olacak. Güneş, bu gün gökyüzündeki en yüksek konumuna ulaşacak ve bu sayede en uzun günü yaşayacağız. Yaklaşık 15 saat süren günün ardından 9 saatlik yılın en kısa gecesini yaşayacağız.

Yakın zamanda sesleri fazlaca duyulur olan astrologlar, bir aralar 21 Haziran gibi Güneş'in gökyüzündeki bazı noktalardan geçiş tarihlerinin çok önemli olduğunu, belirtip kendilerince halkı uyarmışlardı. Hatta Ay'ın konumuna bakıp komik şeyler uydurmuşlardı. Bu yıl 21 Haziran akşamı Ay, dolunay evresine yakın olacak. Herhalde astrologlar bundan da bir anlam çıkartacaklardır. Bu tür uyarı veya yazılara kesinlikle inanmayın. 21 Haziran'ı önemli kılan tek şey gece ve gündüz sürelerinin eşitsizliğidir. Bunun da parasal duruma zararı veya sırt sıklamaya etkisi yoktur. Uzun süren gündüz durumunun insan üzerindeki tıbbi ve psikolojik etkilerini en iyi bilecek kişiler şüphesiz astrologlar değil; doktor ve psikologlardır. Astrolog yorumlarının bilim adamlarınca kabul edilmediği ve değersiz bulunduğu bilinen bir gerçek. Zaten eğer 21 Haziran gibi tarihlerin bizler için maddi veya manevi önemi olsaydı, her halde işleri yıldızları gözlemek

21 Haziran günü Güneş, İkizler takımyıldızında olacak.

olan astronomlar bu durumda yapılması gerekenleri bilir ve ona göre hareket ederlerdi. Yıldızları okuyarak hangi zamanın iş yapmak için uygun olduğunu, hangisinin uygun olmadığını öğrenir ve hatta zengin olurlardı.

Aynı Gök Cismi:

Venüs

Bu ay Güneş batır batmaz gözlerinizi batı ufku çevirdiğinizde parlak Venüs ile karşılaşacaksınız. Venüs, hepimizin bildiği gibi mitolojide güzellik tanrıçası olarak tanımlanmış. Her nedense eskiler bu gezegene dünyanın en güzel kadının ismini uygun bulmuşlar. İster Venüs, ister Afrodit olarak anılsın bu kadının güzelliği kuşaklar boyunca pek çok farklı efsaneye konu olmuş. Eskiler göz alıcı parlaklığıyla Venüs'ün güzel, ışıl ışıl bir yer olduğunu düşünmüşler her halde... Fakat bu gün bir astronoma Güneş sisteminin en zor şartlara sahip gezegeni hangisi diye sorsanız, Venüs cevabını alırsınız.

Venüs, gerçek bir cehennemdir. Yüze- yi yaklaşık 500 °C kadardır Dünya koşullarında cıva ergimiş halde bulunur. Venüs koşullarında ise katı maden bulmak zordur. Venüs'ün bu denli sıcak olmasının nedeni ne olabilir? İşte bu sorunun cevabı çok karışık... Astronomlar, gezegenin Güneş'e yakın olmasının nedenlerden biri olduğunu biliyorlar. Bir diğer nedenin ise gezegeni kaplayan bulutların sera etkisi olduğu aynı oranda kabul ediliyor. Boğucu bir yağmur sıcaklığı gezegeni yaşanması olanaksız bir yer haline getiriyor. Bir diğer önemli etken gezegenin gün süresinin uzun olması. Güneş çevresinde 225 günde dönen Venüs, kendi eksenini etrafında 244 günde dönüyor. Yani günü, yıldan daha uzun!... Dünya'nın gün uzunluğu 24 saat iken, Venüs'ün yarısı yaklaşık bir yıl yaz; bir yıl kış yaşıyor. Isınmanın bir nedeni gezegenin uyuşuk eksenini etrafında dönüşü olabilir. Fakat tüm bu bilgiler 500 °C'ı açıklamaya ne yazık ki yetmiyor. O halde geriye bir tek şey kalıyor gezegenin kendi kendini ısıtması. Uzayda herşey soğumaya mahkumdur. Ancak ve ancak kütlesi çok fazla olan cisimler kendilerini ısıtacak enerjiyi üretebilirler.

Venüs gibi minik bir kütle- nin kendini ısıtması ise olanaksızdır. Geriye başka bir olasılık kalıyor yanardağlar... Venüs'e gönderilen araçlar, yoğun bulutlar yüzünden gezegenin yüzeyini bir türlü fotograflayamamışken yalnızca radyo dalgaları kullanılarak yapılmaya çalışan gözlemlerle sorun tam olarak açıklığa kavuşmuyor. Radyo yöntemleri ve gezegene giden uzay araçları, yoğun bulutları ve şiddetli fırtınaları Venüs'ün hiç te hoş bir yer olmadığını gösteriyor. Gezegene yağın yağmur, Dünya'daki gibi tatlı bir serinlik yerine tam anlamıyla felaket getiriyor. Çünkü yapılan araştırmalar, gezegende asit yağmuru yağdığını gösteriyor.

Venüs'ün bir diğer ilginç özelliği, Güneş'in batıdan doğması ve doğudan batması. Gezegen, eksenini etrafında bizimkinin tam tersi yönde dönüyor.

Şimdi bir parça hayal gücümüzü kullanalım ve ayaklarımızı yerden keselim. Şimdi bir uzay aracının içindeyiz ve rotamız Venüs'ü...

Venüs'e yaklaşırken Güneş, Dünya'dan daha büyük görünüyor. Bu yakınlıktan önmüzdür duren Venüs, çok güzel bir görüntüye sahip. Gezegenin masmavi bir görüntüsü var.

15 Haziran akşamüstü Merkür ve Venüs batı ufku üzerinde olacaklar.

Bu güzel fonun önünde beyaz bulutlar, rüzgarla yavaşça yer değiştiriyor. Bu mesafeden Venüs'ün sakin, sessiz ve net bir görüntüsü var. Gezegene inerken şiddetli fırtınaların ortasına düştüğümüzü hissediyoruz. Bir anda ortalık kararıyor ve yoğun bir bulut denizinin ortasına giriyoruz... Fırtınanın şiddeti, yoğun sıcak bulutları çılgınca savururken her yanda şimşekler çakıyor. Çok geçmeden uzaydan sakin görünen gezegenin üzerinde bir felakete tanık olduğumuzu sanıyoruz ama ne yazık ki bu durum geçici değil. Gezegen sürekli böyle. Gezegenin gece ile gündüz bölgelerini ayıran çizgi üzerinde iniyoruz. Şu anda hava Venüs ölçülerine göre oldukça serin; 40 °C kadar. Bir süre sonra ufukta Güneş doğmaya başlıyor. Fakat gezegenin yüzeyinden Güneş'i göremiyoruz çünkü gökyüzü bulutlarla dolu. Güneş'in ufuktan yükselmesi, yaklaşık bir hafta sürüyor. Güneş'i göremediğimizden havanın ısınmasından

Güneş'in doğduğunu anlıyoruz. Gezegende Güneş'in doğuşundan 60 gün sonra öğle vakti geliyor.

İşte Venüs böyle bir yer. Haziran ayında hava kararırken batı ufku üzerinde parlak bir yıldız gibi masum masum duran Venüs'e her bakışınızda mavi gökyüzü altında ne kadar güzel bir gezegende yaşadığımızı düşünün... Dünya gerçekten eşsiz. Bu güzel gezegenin kahverengi toprağı, büyük okyanusları, mavi gökyüzü bize en yakın gezegende bile yok. Bize en yakın gök cisimlerinden biri olan Venüs, Dünya'dan çok farklı ve hâlâ bizim için bilinmeyenlerle dolu. Mars, biraz soğuk ve fırtınalı olsa da Venüs'ten daha sevimli.

